

Drømmen om Storesøster

TEKST

Beate Heide

PUBLISERT 1. januar 2007

Fra min tidligste barndom hadde jeg en sterk lengsel. Jeg ønsket meg en storesøster. Det var den deiligste av alle drømmer: drømmen om Storesøsteren med stor S. Hun som alltid skulle være der. Hun som var min støttespiller, min rådgiver, min hjertevenn. Hvis bare jeg hadde en storesøster. Hvis bare...

«Annes historie førte til mye ettertanke hos meg. Kunne det også være sånn å ha en storesøster?»

Det er lite en kan gjøre med at en er i manko for en storesøster. Det er foreldrenes jobb å sørge for slikt. Når en først er kommet til verden, er det vanskelig å få seg en storesøster om hun ikke allerede er der. Det er noe naturstridig i det. Det skjønnte selv jeg. Men ønsket om en storesøster levde videre, både i form av dagdrømmer og nattlige drømmer. Det var et trygt tema å drømme om.

Opp gjennom årene prøvde jeg forgjeves å utnevne andre personer til storesøstererstatning. Ja, uten å fortelle dem at jeg hadde tiltenkt dem akkurat den rollen, da. Det fungerte sjelden i lengden. De falt gjerne som steiner når de ikke levde opp til mine indre forestillinger om hvor fantastiske de skulle være. Forventningen min var omtrent slik: *Hvis bare jeg hadde en storesøster, da ville alt bli bra.* Det var en magisk tanke basert på en illusjon. Storesøster ville alltid ha tid til meg. Hun ville elske meg betingelsesløst! Og fordi hun selv i sin barndom hadde savnet nødvendige ting for et barn i vekst, ville hun støtte meg mot foreldrene mine som syntes slikt var unødvendig luksus. Hun hadde ferdigheter som jeg trengte å lære, og tålmodighet til å lære dem videre. Hun ville dele spennende historier med meg, og hun ville fortelle om kjærester og romantikk. Samtidig ville hun kreve fullstendig lojalitet, og derfor ville også jeg kunne betro henne mine hemmeligheter. Hun ville holde meg litt i ørene når jeg gjorde ulovlige ting, men ville skjønne hvorfor det bare skjedde. Drømmene var fantastiske. Jeg så det hele for meg i blod. Det ville vært så fint!

Etter hvert begynte jeg å ta opp mine storesøsterdrømmer med andre. De som hadde storesøstre selv, hadde ofte smertefulle historier å berette. Det var visst ikke bare herlighet og glede å ha en søster. Det var sjokkerende historier om å måtte slåss seg til en plass i søskenflokket, om å innordne seg og underkaste seg. Jeg fikk mye å tenke på!

Anne lo godt da jeg fortalte om min lengsel og drøm, og svarte med å, med mye smerte i stemmen, fortelle følgende 40 år gamle historie:

Det er ettermiddag, og vi skal hente epler nede i kjelleren, storesøsteren min og jeg. Det er bare ett lyspunkt i kjellertaket. Storesøsteren min er mørkeredd, men sier det aldri selv. En storesøster står ikke for slike svakheter, må vite. Derfor er det alltid jeg som må gå ned trappa og inn i boden for å hente eplene. Storesøsteren min står alltid øverst i trapp, med hånda på lysbryteren. Hun sier det samme hver eneste gang:

– Nå står jeg her og passer på lyset, så går du ned og henter eplene!

Det er autoritet i storesøsters stemme, så jeg adlyder alltid.

– Da slår du ikke av lyset? sier jeg, med frykt i hver liten stavelse.

– Nei da, svarer hun med påtatt vennlighet.

Hun rekker meg kurven. Vi er sendt ned for å hente fem epler. Ett til hver av oss i familien. Det lukter i kjelleren. Det lukter mur. Det lukter litt tørt. Det lukter ubebodd. Det er et skremmende sted. Mamma har lagt hjemmevevde matter på gulvet i kjellergangen sånn at det skal være varmt å trå på. Det hjelper litt, men bare litt. Jeg går sakte ned trappa. Midtveis er det et trinn som knirker. Jeg snur meg mot storesøster som troner på øverste trinn.

– Du slår ikke av lyset? gjentar jeg bedende. – Nei da, bare gå du. Jeg ser nøye på henne før jeg fortsetter ned trappa. Der er bunnen. Jeg krysser gulvet med mattene. – Jeg står her! roper storesøster oppmuntrende, og gir meg mot til å åpne den hjemmelagede tredøra inn til matboden der eplene befinner seg. Neseborene mine vibrerer. Hm, det lukter så sterkt og godt av epler her nede. Jeg får vann i munnen ved tanke på de herlige eplene som venter, og går inn i halvmørket. På en hylle står den, kassen med epler. Duften er nesten bedøvende her helt inntil kassen.

– Har du fått tak i eplene? hører jeg plutselig storesøster rope utålmodig. Jeg skvetter litt, og skynder meg å finne fem epler. Fem runde, røde og velduftende epler. Jeg putter dem raskt i kurven, snur meg og begynner på tilbakeveien. Jeg lukker døra til matboden mens jeg som i et svakt ekko hører mammas stemme: «Husk nå å lukke døren til matboden så ikke mus kommer inn til eplene og potetene våre.» Tanken minner meg på hva jeg er mest redd for. Mus. Jeg går raskt over gulvet. Storesøster ser meg, snur seg brått og slår av lyset før hun springer ut døra og låser den bak seg!

Jeg tror ikke verken mine egne øyne eller ører.

Jeg hylskriker, og tanken på mus blir enda sterkere der i mørket. Lillesøstre pleier å være gode på å hyle. Jeg har øvd meg mye, og er ekstremt god. Nå er jeg redd. Livredd. I mørket ser jeg mus som kravler over hele kjelleren. Jeg bykser opp kjellertrappa og dundrer på døra, mens jeg holder hardt, hardt i kurven. Etter en stund, da jeg nesten er tom for pust, åpner storesøstere døra brått. Skriket klippes av, og øynene gliper mot det skarpe lyset.

– Hvorfor hylar du, din sippeunge?

– Du lovet å ikke slå av lyset, snufser jeg.

– Sippeunge, svarer hun overlegent, – du er vel ikke mørkeredd?

Jeg tenker på hevn.

– Jeg har spyttet på eplet du skal få, sier jeg triumferende og går inn i lyset.

At en ble utsatt for uhederlig spill? At en fikk de utakknemlige oppgavene? At en kunne bli såret? Inni hodet mitt slåss forestillingen om den perfekte søsteren mot smerten Anne hadde formidlet. En illusjon brast så det sang! Det var bare en drøm. Lengslene mine hadde ikke noe med realiteter å gjøre. Å ha en søster var ikke noe annerledes enn å ha brødre, noe jeg hadde lang erfaring med. Jeg hadde dem både i storebror- og lillebrorutgaven.

I mange år hadde jeg båret på illusjonen om den perfekte søster. Den levde sitt hemmelige liv inni meg, og gjorde at jeg ble skuffet i forhold til venninner. De holdt jo ikke mål! Lite visste jeg at bak ethvert nytt venninneforhold lå drømmen om at de med glede skulle gå inn i en annen rolle for meg: rollen som den absolutt perfekte storesøster. Selve superkvinnen.

Etter hvert begynte det å gå opp for meg at noe var fullstendig galt. Jeg begynte å ane risset av et mønster. Jeg så hvordan jeg raust tildelte andre rollen uten noen gang å dele manuskriptet med dem, eller sjekke forutsetningene hos storesøstererstatningene. Det førte til mange og tunge nedturer opp gjennom årene. Lengselen etter en storesøster hadde gitt meg en blind flekk. Nå begynte mønsteret å avtegne seg for meg, langsomt, langsomt og smertefullt klart.

Enda kan jeg tenke at jeg skulle ønske ... men da stopper jeg. For nå har jeg klarere forestillinger om hva jeg ønsker meg. Kanskje jeg skulle formulere en annonse og avertere etter en storesøster? Tror du noen ville svare til alle de spesifikasjonene jeg ønsker meg? Ikke vet jeg, men det er en morsom tanke! En storesøster trenger ikke være i familien, en kan finne dem andre steder, om en bare er klar på hvem man spør!

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 44, nummer 1, 2007, side 42-43

TEKST

Beate Heide, klinisk pedagog, Trondheim